

II

(Komunikaty)

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

Komunikat Komisji w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej (EIO) „End the Cage Age” („Koniec epoki klatkowej”)

(2021/C 274/01)

1. WPROWADZENIE: INICJATYWA OBYWATELSKA

W drodze europejskiej inicjatywy obywatelskiej (EIO) na mocy art. 11 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej ponad milion obywateli znacznej liczby państw członkowskich UE może zwrócić się do Komisji Europejskiej o przedłożenie, w ramach jej uprawnień, odpowiedniego wniosku w sprawie, w której, ich zdaniem, stosowanie Traktatów wymaga aktu prawnego UE. Szczegółowe przepisy dotyczące EIO określono w rozporządzeniu (UE) 2019/788 ⁽¹⁾ (rozporządzenie w sprawie EIO).

„End the Cage Age” („Koniec epoki klatkowej”) jest szóstą europejską inicjatywą obywatelską, która osiągnęła wymagane progi liczbowe poparcia ⁽²⁾. W ramach tej inicjatywy wezwano Komisję do podjęcia następujących działań w zakresie traktowania zwierząt gospodarskich:

„Setki milionów zwierząt gospodarskich w UE trzymany jest przez większość życia w klatkach. Zamknięte zwierzęta cierpią. Wzywamy Komisję Europejską do wprowadzenia zakazu niehumanitarnego traktowania zwierząt gospodarskich.

Klatki są co roku przyczyną cierpienia ogromnej liczby zwierząt. Są one niepotrzebnym okrucieństwem. Możliwe jest prowadzenie chowu w systemie bezklatkowym, który poprawia dobrostan zwierząt.

Zwracamy się zatem do Komisji, aby zaproponowała przepisy zakazujące stosowania:

- klatek dla kur niosek, królików, młodych kur, hodowlanych kur brojlerów, kur niosek hodowlanych, przepiórek, kaczek i gęsi;
- legowisk dla loch karmiących;
- zagród dla loch, o ile nie są jeszcze zakazane;
- indywidualnych zagród dla cieląt, o ile nie są jeszcze zakazane” ⁽³⁾.

Organizatorzy szczegółowo wyjaśnili cele inicjatywy podczas spotkania z Komisją w dniu 30 października 2020 r. oraz podczas wysłuchania publicznego zorganizowanego przez Parlament Europejski w dniu 15 kwietnia 2021 r. W dniu 10 czerwca 2021 r. Parlament Europejski przeprowadził debatę plenarną na temat tej inicjatywy obywatelskiej i przyjął rezolucję ⁽⁴⁾ określającą stanowisko Parlamentu.

W niniejszym komunikacie Komisja przedstawia prawną i polityczną ocenę inicjatywy, działania, jakie zamierza ewentualnie podjąć, uzasadnienie podjęcia tego działania oraz przewidywany harmonogram zgodnie z art. 15 ust. 2 rozporządzenia w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/788 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej (Dz.U. L 130 z 17.5.2019, s. 55).

⁽²⁾ W załączniku podano więcej szczegółów proceduralnych dotyczących inicjatywy, w tym wymagane progi oraz liczbę deklaracji poparcia.

⁽³⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004_pl

⁽⁴⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-9-2021-0296_PL.html

2. KONTEKST

Niniejsza inicjatywa obywatelska odzwierciedla zapotrzebowanie na przejście na bardziej etyczne i zrównoważone systemy hodowli, które należy osiągnąć m.in. na podstawie nowych przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt. Odpowiedź na to zapotrzebowanie stanowi dla Komisji wysoki priorytet, co Komisja wyraźnie podkreśliła w strategii „od pola do stołu”^(?) oraz w Europejskim Zielonym Ładzie⁽⁶⁾. Autorzy inicjatywy podają, że obecnie w UE w klatkach trzymany jest 300 mln zwierząt.

W Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zwierzęta zdefiniowano jako istoty zdolne do odczuwania. Moralnym obowiązkiem UE jako znaczącego importera żywności jest dopilnowanie, aby warunki, w jakich żyją zwierzęta w gospodarstwach, odzwierciedlały jej zasady, również w przypadku importowanej żywności.

Wycyfywanie klatek rozpoczęło się 22 lata temu, kiedy weszły w życie nowe przepisy dotyczące chowu kur niosek. Analiza naukowa potwierdziła korzyści płynące z tego podejścia w przypadku innych gatunków, takich jak cielęta i świnie, dla których wprowadzono częściowe zakazy, odpowiednio, w 1997 r. i 2001 r.

2.1. Istniejące ramy prawne dotyczące dobrostanu zwierząt w gospodarstwie

Przepisy UE dotyczące dobrostanu zwierząt ewoluowały i rozszerzały swój zakres od czasu przyjęcia w 1974 r. pierwszych przepisów UE dotyczących dobrostanu zwierząt. Obecne ramy prawne dotyczące utrzymywania zwierząt gospodarskich stanowi ogólna dyrektywa⁽⁷⁾ w sprawie ochrony zwierząt hodowanych i utrzymywanych w celach gospodarskich. Dyrektywą tą określono ogólne zasady i pozostawiono państwom członkowskim możliwość przyjęcia bardziej rygorystycznych przepisów, pod warunkiem że są one zgodne z przepisami UE. W uzupełnieniu dyrektywy ogólnej cztery dyrektywy sektorowe regulują kwestie dobrostanu kur niosek, brojlerów, cieląt i świń.

Dyrektywa ogólna stanowi, że swoboda przemieszczania się zwierząt nie może być ograniczona w sposób powodujący u nich niepotrzebne cierpienie lub zranienie. Ponadto zgodnie z wymogami dyrektywy, jeżeli zwierzę jest stale lub regularnie spętane lub zamknięte, należy zapewnić mu przestrzeń odpowiednią do jego potrzeb fizjologicznych i psychicznych. Trzymanie zwierząt w klatkach jest zatem dozwolone, ale pod pewnymi warunkami.

W dyrektywach sektorowych określono pewne zasady chowu w klatkach:

- w przypadku kur niosek na mocy przepisów dotyczących chowu kur niosek przyjętych w 1999 r. zakazano stosowania w UE klatek jałowych („bateryjnych”), z dwuetapowym okresem przejściowym trwającym łącznie 12 lat: od 2003 r. klatki wprowadzone do użytku po raz pierwszy musiały być klatkami ulepszonymi, a od 2012 r. zakaz stosowania klatek jałowych dla kur niosek obowiązywał na wszystkich fermach w UE. Obecnie kury nioski mogą być trzymane w klatkach „ulepszonych”, w których możliwe jest np. wysiadywanie na grzędzie i drapanie⁽⁸⁾;
- od 2013 r. obowiązkowe jest utrzymywanie samic świń (loch) w grupach przez okres od 4 tygodni po pokryciu (kryciu knurem lub inseminacji) do 1 tygodnia przed przewidywanym czasem oproszenia. W pozostałym okresie (tj. od 1 tygodnia przed spodziewanym czasem oproszenia do 4 tygodni po porodzie), zgodnie z obowiązującymi przepisami UE, duża część loszek i loch w UE jest regularnie trzymana w „legowiskach dla loch z prosiętami” i „zagrodach dla loch”⁽⁹⁾; oraz
- od 2007 r. zabrania się trzymania cieląt w osobnych kojcach po ukończeniu 8 tygodni. Do tego wieku możliwe jest jednak oddzielne trzymanie cieląt, z zastrzeżeniem warunków określonych w obowiązujących przepisach UE⁽¹⁰⁾.

W odniesieniu do pozostałych zwierząt, o których mowa w europejskiej inicjatywie obywatelskiej, nie istnieją szczegółowe przepisy UE dotyczące dobrostanu zwierząt.

Wniosek o stopniowe wycyfywanie klatek jest zgodny z obecną sytuacją, ponieważ kilka państw członkowskich wprowadziło już całkowity lub częściowy zakaz stosowania klatek:

^(?) https://ec.europa.eu/info/publications/communication-european-green-deal_en

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en

⁽⁷⁾ Dyrektywa Rady 98/58/WE z dnia 20 lipca 1998 r. dotycząca ochrony zwierząt gospodarskich (Dz.U. L 221 z 8.8.1998, s. 23).

⁽⁸⁾ Dyrektywa Rady 1999/74/WE z dnia 19 lipca 1999 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony kur niosek (Dz.U. L 203 z 3.8.1999, s. 53).

⁽⁹⁾ Dyrektywa Rady 2008/120/WE z dnia 18 grudnia 2008 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony świń (Dz.U. L 47 z 18.2.2009, s. 5).

⁽¹⁰⁾ Dyrektywa Rady 2008/119/WE z dnia 18 grudnia 2008 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony cieląt (Dz.U. L 10 z 15.1.2009, s. 7).

Klatki ulepszone dla kur niosek:

- zakazane w Austrii i Luksemburgu;
- zakazane we Francji w odniesieniu do nowych lub odnowionych ferm;
- zakazane w Niemczech od 2025 r., w Czechach od 2027 r., w Walonii (Belgia) od 2028 r. i na Słowacji od 2030 r.

Zagrody dla loch i legowiska dla loch z prosiętami:

- zakazane w Szwecji;
- w Niemczech do 2036 r. legowiska dla loch z prosiętami dozwolone przez maks. 5 dni na okres oproszenia;
- zakaz stosowania zagród dla loch do 2029 r. w Niemczech;
- zakaz stosowania zagród dla loch od momentu odsadzenia w Danii z pełnym skutkiem od 2035 r.;
- zakaz stosowania zagród dla loch 4 dni po inseminacji w Niderlandach i 10 dni po inseminacji w Austrii.

Klatki dla królików:

- zakaz stosowania klatek dla królików mięsnych w Austrii, Niemczech i Holandii;
- zakaz stosowania klatek jałowych dla królików mięsnych od 2016 r. oraz klatek ulepszonych dla królików mięsnych i samic hodowlanych we Flandrii (Belgia) od 2025 r.;
- szczególne wymogi dotyczące królików w Niemczech, Niderlandach i Szwecji, np. trzymanie co najmniej parami (króliki rzeźne), zapewnienie odpowiedniego materiału do gryzienia, dostępu do paszy włóknistej, dostępu do platformy.

2.2. Obecny kontekst polityczny UE

W dniu 11 grudnia 2019 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu ⁽¹¹⁾ – kompleksowej strategii mającej na celu przekształcenie UE w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę, która uwzględni wszystkie wymiary zrównoważonego rozwoju, w tym dobrostan zwierząt.

W dniu 20 maja 2020 r. (w ramach Zielonego Ładu) Komisja przyjęła strategię „od pola do stołu” ⁽¹²⁾, w której określiła plan stworzenia sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego. Poprzez tę strategię Komisja dąży nie tylko do zapewnienia, by żywność w UE była bezpieczna, pożywna i wysokiej jakości, ale także by stała się światowym standardem w zakresie zrównoważonego rozwoju. Dobrostan zwierząt odgrywa istotną rolę w programie zrównoważonego rozwoju, a strategia obejmuje zobowiązanie Komisji do przedłożenia wniosków ustawodawczych w sprawie zmiany przepisów UE w zakresie dobrostanu zwierząt do końca 2023 r., po przeprowadzeniu oceny (oceny adekwatności) obowiązujących przepisów i oceny skutków. Celem jest poprawa dobrostanu zwierząt, rozszerzenie zakresu prawodawstwa, dostosowanie go do najnowszych dowodów naukowych i ułatwienie jego egzekwowania.

W strategii Komisja zapowiedziała również, że:

- przeanalizuje możliwości znakowania dotyczącego dobrostanu zwierząt, aby lepiej wykorzystać i przenieść wzdłuż łańcucha żywnościowego wartość dodaną, jaką produkty zyskują dzięki praktykom zapewniającym dobrostan zwierząt; oraz
- zaproponuje zasady etykietowania zrównoważonej żywności.

W strategii „od pola do stołu” uznaje się rolę wspólnej polityki rolnej (WPR) we wspieraniu przejścia na zrównoważone systemy żywnościowe. W kontekście i z zastrzeżeniem trwającej procedury ustawodawczej dotyczącej WPR, od 2023 r. przewiduje się nowy system, w ramach którego państwa członkowskie będą mogły stosować „ekoprogramy” ⁽¹³⁾ w celu wspierania przejścia na lepszy dobrostan zwierząt ⁽¹⁴⁾. Ekoprogramy zapewnią rolnikom wsparcie w formie zobowiązań w zakresie

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en

⁽¹³⁾ Ekoprogramy to systemy płatności w rolnictwie mające na celu ochronę środowiska i klimatu oraz dobrostanu zwierząt: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Eco-schemes>

⁽¹⁴⁾ Wykaz potencjalnych praktyk rolniczych, które mogłyby być wspierane przez ekoprogramy, jest dostępny na stronie internetowej: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/key_policies/documents/factsheet-agri-practices-under-ecoscheme_en.pdf

zarządzania, rekompensując im dodatkowe koszty lub straty w dochodach związane z podwyższonymi standardami, które wykraczają poza obowiązkowe wymogi. Ekoprogramy są w pełni finansowane z budżetu ogólnego Unii.

W ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) po 2022 r. nadal będą dostępne te same możliwości wspierania dobrostanu zwierząt, które były dostępne w ramach WPR w latach 2014–2022. Projekty finansowane z EFRROW („interwencje”) wymagają współfinansowania przez państwa członkowskie. Wsparcie w ramach EFRROW jest dostępne w formie płatności za zobowiązania w zakresie zarządzania, rekompensujących rolnikom dodatkowe koszty lub straty w dochodach związane z zobowiązaniami dotyczącymi podwyższonych standardów, które wykraczają poza obowiązkowe wymogi, oraz inwestycjami w budynki zapewniające dobrostan zwierząt. Zakres, w jakim wsparcie z EFRROW i ekoprogramów przeznaczane jest na dobrostan zwierząt, zależy od potrzeb i priorytetów państw członkowskich.

Dalsze możliwości interwencji w ramach EFRROW i ekoprogramy obejmują wsparcie na:

- szkolenia i doradztwo;
- przejście na metody rolnictwa ekologicznego i ich utrzymanie;
- systemy jakości; oraz
- współpracę i innowacje między podmiotami łańcucha żywnościowego w ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa (EPI-AGRI) ⁽¹⁵⁾.

Przewiduje się, że dobrostan zwierząt będzie jednym ze szczegółowych celów WPR na lata 2023–2027 ⁽¹⁶⁾. Każde państwo członkowskie dokona oceny swojej sytuacji na podstawie analizy SWOT (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia) oraz swoich specyficznych potrzeb, w szczególności w zakresie poprawy dobrostanu zwierząt i ograniczenia stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych. Na tej podstawie każde państwo członkowskie zaplanuje interwencje, które zostaną ujęte w krajowym planie strategicznym WPR (który będzie funkcjonował od początku 2023 r., po zatwierdzeniu interwencji przez Komisję Europejską), w którym określona zostanie również strategia łączenia różnych narzędzi WPR. Do pomiaru i monitorowania postępów w realizacji planów zostaną wykorzystane specjalne wskaźniki.

Zgodność z obowiązkowymi istniejącymi wymogami prawnymi w zakresie dobrostanu zwierząt ⁽¹⁷⁾ będzie nadal jednym z warunków otrzymania przez rolników pełnego wsparcia bezpośredniego w ramach WPR oraz niektórych (rocznych) płatności w ramach EFRROW, w tym płatności z tytułu dobrostanu zwierząt.

Komisja przyjęła zalecenia w odniesieniu do krajowych planów strategicznych WPR w grudniu 2020 r. Zalecenia te, skierowane bezpośrednio do każdego państwa członkowskiego, obejmują szereg środków poprawiających dobrostan zwierząt gospodarskich ⁽¹⁸⁾.

Aby pomóc państwom członkowskim w opracowaniu interwencji zgodnych z zaleceniami, Komisja rozpoczęła niedawno badanie dotyczące środków i instrumentów WPR, które propagują dobrostan zwierząt i ograniczenie stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych ⁽¹⁹⁾. Zakończenia badania można się spodziewać w październiku 2021 r.

2.3. Kontekst naukowy i realizowane projekty

Poprawa dobrostanu zwierząt jest nie tylko kwestią natury etycznej – służy ich zdrowiu i zmniejsza zapotrzebowanie na leki, spowalniając w ten sposób ewentualny rozwój mikroorganizmów opornych na środki przeciwdrobnoustrojowe i poprawiając jakość żywności. Ponadto np. zmniejszenie stresu u kur niosek zmniejsza występowanie salmonelli w stadach. Dobrostan ludzi i dobrostan zwierząt są ze sobą ściśle powiązane.

⁽¹⁵⁾ <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/about>

⁽¹⁶⁾ Procedura ustawodawcza dotycząca reformy WPR jest nadal w toku. Opis jego głównych elementów dotyczących dobrobytu zależy zatem od ostatecznego porozumienia współustawodawców.

⁽¹⁷⁾ Tzw. „zasada wzajemnej zgodności” w ramach WPR od 2003 r. Nie jest to sprawdzane systematycznie przed dokonaniem płatności, ale przeprowadzane na miejscu kontrole *a posteriori* w zakresie zasady wzajemnej zgodności są obowiązkowe w przypadku co najmniej 1 % beneficjentów. Jest to skuteczne narzędzie podnoszenia świadomości beneficjentów na temat wymogów dotyczących dobrostanu zwierząt: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support/cross-compliance_pl

⁽¹⁸⁾ Zalecenia te są dostosowane do potrzeb i skierowane do poszczególnych państw członkowskich. Mają one pomóc każdemu państwu członkowskiemu w opracowaniu krajowych planów strategicznych WPR, ponieważ określają kluczowe obszary, na których powinny się one skupić: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-strategic-plans_en#cap-strategic-plans-recommendations

⁽¹⁹⁾ *Evaluation study of the CAP measures and instruments promoting animal welfare and reduction of antimicrobials use* [Badanie oceniające środki i instrumenty WPR propagujące dobrostan zwierząt i ograniczenie stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych] (AGRI-2020-0319; ukończenie planowane na październik 2021 r.).

W ciągu ostatnich 20 lat Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), główny doradca naukowy Komisji w tej dziedzinie, przyjął opinie dotyczące (m.in.) dobrostanu kur niosek i świń. Obecnie EFSA opracowuje dalsze oceny naukowe dotyczące klatek dla gatunków i kategorii zwierząt objętych inicjatywą obywatelską. Będą one dostępne w latach 2022 i 2023. Można uznać, że niedawna opinia EFSA odzwierciedla aktualny stan wiedzy w odniesieniu do królików ⁽²⁰⁾.

Niedawno opublikowane badania naukowe potwierdzają istnienie alternatywnych systemów rolniczych o wysokiej wydajności, które nie wymagają stosowania klatek. Ponadto w niedawnym badaniu przeprowadzonym dla Komisji Petycji Parlamentu Europejskiego (PETI) ⁽²¹⁾ stwierdza się, że systemy bezklatkowe dla kur niosek są pod względem ekonomicznym, środowiskowym i społecznym podobne do systemów klatkowych. W innym opracowaniu ⁽²²⁾ przedstawiono przegląd badań naukowych dotyczących chowu klatkowego kur niosek, loch, królików, kaczek, gęsi, cieląt i przepiórek. Opisano w nim wpływ na dobrostan zwierząt chowu klatkowego oraz trzymania ich w alternatywnych systemach hodowli. W innych sprawozdaniach przedstawiono wyzwania, możliwości i potencjalne konsekwencje dla środowiska i dobrostanu zwierząt związane z dalszą poprawą dobrostanu zwierząt i zaprzestaniem stosowania klatek w produkcji niektórych zwierząt gospodarskich w UE ⁽²³⁾.

Różne bieżące projekty badawcze i innowacyjne, w tym finansowane przez UE, dotyczą dobrostanu zwierząt, w szczególności rolnictwa niskonakładowego i ekologicznego ⁽²⁴⁾, rolnictwa precyzyjnego ⁽²⁵⁾ oraz sprzyjających dobrostanowi praktyk w rolnictwie intensywnym. Chociaż żaden z dotychczasowych projektów nie dotyczył konkretnie wycofania klatek, niektóre projekty CORE ⁽²⁶⁾ Organic Cofund ⁽²⁷⁾ finansowane z programu „Horyzont 2020” dotyczą hodowli zwierząt i umożliwiają zaspokojenie naturalnych potrzeb zwierząt i rozwiązywanie powiązanych problemów; należą do nich:

- POWER, w ramach którego badana jest łączna poprawa warunków utrzymania trzody chlewnej i gospodarowania nią, w tym wpływ konstrukcji kojca porodowego, genetyki loch i strategii zarządzania na śmiertelność nowonarodzonych prosiąt i zdrowie prosiąt przed i po odsadzeniu; oraz
- GroupHouseNet ⁽²⁸⁾, działanie w ramach europejskiej współpracy naukowo-technicznej (COST), którego celem jest zapewnienie unijnemu sektorowi hodowlanemu innowacji w zakresie hodowli trzody chlewnej i drobiu i zarządzania nimi, które to innowacje są potrzebne do skutecznego przejścia na systemy utrzymania zwierząt w dużych grupach bez konieczności bolesnego obcinania ogonów i przycinania dziobów.

„Horyzont Europa” – nowy unijny program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji – zapewni dalsze wsparcie w latach 2021–2027, w szczególności w obszarze interwencji „rolnictwo, leśnictwo i obszary wiejskie” ⁽²⁹⁾.

2.4. Kontekst społeczny i gospodarczy

Coraz większa liczba konsumentów domaga się stosowania metod hodowli bardziej ukierunkowanych na zapewnienie dobrostanu zwierząt oraz informacji ułatwiających odróżnienie produktów wytwarzanych w warunkach zapewniających dobrostan zwierząt ⁽³⁰⁾.

⁽²⁰⁾ Panel EFSA ds. zdrowia i warunków hodowli zwierząt (AHAW), *Health and welfare of rabbits farmed in different production systems* [Zdrowie i dobrostan królików utrzymywanych w różnych systemach produkcyjnych], opinia naukowa (EFSA-Q-2019-00593); przyjęta dnia 21 listopada 2019 r.: <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5944>

⁽²¹⁾ *End the cage age: looking for alternatives — overview of alternatives to cage housing and the impact on animal welfare and other aspects of sustainability* [Koniec epoki klatkowej – Poszukiwanie alternatyw – przegląd alternatyw dla trzymania zwierząt w klatkach oraz wpływ na dobrostan zwierząt i inne aspekty zrównoważonego rozwoju] (30-11-2020): https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU%282020%29658539 [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658539/IPOL_STU\(2020\)658539_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658539/IPOL_STU(2020)658539_EN.pdf)

⁽²²⁾ *Compassion in World Farming* (21 lutego 2021), *Scientific briefing on caged farming — overview of scientific research on caged farming of laying hens, sows, rabbits, ducks, geese, calves and quail* [Naukowy briefing na temat chowu klatkowego – przegląd badań naukowych na temat chowu klatkowego kur niosek, loch, królików, kaczek, gęsi, cieląt i przepiórek]: <https://www.ciwf.eu/media/7444223/ciwf-february-2021-scientific-briefing-on-caged-farming.pdf>

⁽²³⁾ np. *Assessment of environmental and socio-economic impacts of increased animal welfare standards — transitioning towards cage-free farming in the EU* [Ocena środowiskowych i społeczno-ekonomicznych skutków zaostżenia norm w zakresie dobrostanu zwierząt – przejście na hodowlę bezklatkową w UE], sprawozdanie z realizacji polityki: <https://ieep.eu/publications/assessment-of-environmental-and-socio-economic-impacts-of-increased-animal-welfare-standards>; Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, *Zawód rolnika a wyzwania związane z rentownością*, opinia (przyjęta w dniu 18 lipca 2019).

⁽²⁴⁾ Rolnictwo „niskonakładowe” w odniesieniu do zwierząt obejmuje rolnictwo „ekstensywne”, dostęp do otwartej przestrzeni, wykorzystanie lokalnych ras itd., co potencjalnie prowadzi do poprawy dobrostanu i mniejszego wykorzystania antybiotyków.

⁽²⁵⁾ Rolnictwo „precyzyjne” w odniesieniu do zwierząt oznacza każdą technologię, która umożliwia śledzenie zwierząt gospodarskich, np. umieszczenie kamery w oborze może pomóc we wczesnym wykryciu konkretnego problemu.

⁽²⁶⁾ Sieć europejskich ministerstw i rad badawczych finansująca badania w dziedzinie żywności ekologicznej i systemów rolnictwa ekologicznego, założona w 2004 r.

⁽²⁷⁾ <https://projects.au.dk/coreorganiccofund/core-organic-cofund-projects/>

⁽²⁸⁾ <https://www.groupousenet.eu/about-2>

⁽²⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/cluster-6-food-bioeconomy-natural-resources-agriculture-and-environment_en

⁽³⁰⁾ *Attitudes of Europeans towards animal welfare*, Special Eurobarometer 442 (marzec 2016 r.) [Postawy Europejczyków wobec dobrostanu zwierząt, specjalne badanie Eurobarometr 442]: [file:///C:/Users/sandekn/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/ebs_442_en%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/sandekn/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/ebs_442_en%20(1).pdf)

Zwierzęta utrzymywane w warunkach fermowych są trzymane w klatkach z wielu, głównie ekonomicznych powodów. Takie systemy (szczególnie w jednostkach intensywnej produkcji) są efektywne ekonomicznie i zapewniają bardziej praktyczne warunki pracy. Pewien stopień zamknięcia w pomieszczeniach może być również konieczny ze względów bezpieczeństwa biologicznego, aby zapobiec wystąpieniu niektórych chorób zwierząt.

Zaprzestanie stosowania klatek będzie wymagało zmian w obecnych systemach rolniczych i często kosztownych inwestycji. Może to wymagać od rolników przystosowania pomieszczeń gospodarskich, zakupu nowego sprzętu oraz dostosowania praktyk produkcyjnych i gospodarskich. Jednocześnie przejście na systemy rolnicze o wyższych normach w zakresie dobrostanu zwierząt często wpływa na poprawę reputacji rolników w społeczeństwie i zwiększa zaufanie do ich pracy ⁽³¹⁾. Stosowanie wysokich norm UE w zakresie dobrostanu zwierząt również przyczynia się do utrzymania dobrej reputacji unijnych produktów rolnych i częściowo wyjaśnia wysoki popyt na nie, co przynosi wyższe dochody rolnikom. Zmiany w obecnych systemach rolniczych przyczyniłyby się również do ochrony zasobów, od których zależą systemy żywnościowe, co z kolei zmniejszyłoby utratę różnorodności biologicznej.

2.5. Bieżące inicjatywy i działania istotne w kontekście inicjatywy obywatelskiej

W związku z zapowiedzianym w ramach strategii „od pola do stołu” przeglądem prawodawstwa dotyczącego dobrostanu zwierząt, w tym dyrektywy 98/58/WE dotyczącej ochrony zwierząt gospodarskich ⁽³²⁾, Komisja podejmuje lub już podjęła następujące działania:

- w czerwcu 2020 r. upoważniła EFSA do przedstawienia zaktualizowanych opinii naukowych na temat zalet i wad różnych systemów produkcyjnych oraz sposobów ich ulepszenia w przypadku gatunków obecnie objętych przepisami sektorowymi dotyczącymi dobrostanu zwierząt, tj. kur niosek (upoważnienie obejmuje również młode kury i kury nioski hodowlane), kurcząt utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa (w tym hodowlanych kur brojlerów), cieląt i świń. W czerwcu 2021 r. zwróciła się o kolejne opinie dotyczące aspektów dobrostanu zwierząt w odniesieniu do chowu klatkowego i bezklatkowego przepiórek, kaczek i gęsi ⁽³³⁾. Oczekuje się, że EFSA wyda te opinie w latach 2022 i 2023;
- w dniu 7 kwietnia 2021 r. Komisji opublikowała wyniki oceny strategii UE w zakresie dobrostanu zwierząt na lata 2012–2015 ⁽³⁴⁾;
- obecnie przeprowadza ocenę (ocena adekwatności) wspólnotowego dorobku prawnego w dziedzinie dobrostanu zwierząt ⁽³⁵⁾, która ma określić:
- możliwe niedociągnięcia pod względem projektu, zakresu i wdrażania obowiązujących przepisów;
- możliwości uproszczenia oraz zmniejszenia kosztów i obciążeń regulacyjnych oraz
- ewentualne luki i obszary wymagające poprawy.

Zgodnie z oczekiwaniami Komisji ocena adekwatności ma zakończyć się do 2022 r.;

- Komisja bada możliwości wprowadzenia ogólnounijnego znaku dobrostanu zwierząt, aby poprawić przekazywanie wartości w łańcuchu żywnościowym. W tym celu ustanowiła specjalną podgrupę w ramach Platformy UE ds. Dobrostanu Zwierząt i zainicjowała badanie poświęcone znakowaniu dotyczącemu dobrostanu zwierząt ⁽³⁶⁾.

Ponadto w kontekście inicjatywy obywatelskiej istotne są następujące bieżące i planowane działania:

- badania mające na celu zebranie danych na temat wpływu na środowisko i społeczno-gospodarczych skutków stopniowego wycofywania klatek oraz uzyskanie jaśniejszego obrazu obecnej sytuacji w UE ⁽³⁷⁾;
- obecnie na etapie opracowywania znajduje się kodeks postępowania dotyczący odpowiedzialnych praktyk biznesowych i marketingowych. Celem jest zachęcenie podmiotów w całym łańcuchu żywnościowym do podejmowania zobowiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju, które obejmują również dobrostan zwierząt; mogłyby one obejmować zobowiązania dotyczące przejścia na systemy bezklatkowe;
- przed końcem 2023 r. Komisja przygotuje wniosek ustawodawczy w sprawie ram zrównoważonego systemu żywnościowego. Kwestia dobrostanu zwierząt zostanie omówiona podczas rozmów poświęconych opracowaniu definicji zrównoważonego systemu żywnościowego i kryteriów oceny zrównoważonego charakteru żywności i działań;

⁽³¹⁾ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2096>

⁽³²⁾ Dyrektywa Rady 98/58/WE z dnia 20 lipca 1998 r. dotycząca ochrony zwierząt gospodarskich (Dz.U. L 221 z 8.8.1998, s. 23).

⁽³³⁾ <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/animal-welfare>

⁽³⁴⁾ https://ec.europa.eu/food/animals/welfare/strategy/evaluation_strategy_en

⁽³⁵⁾ Ocena adekwatności obejmuje: dyrektywę 98/58/WE, dyrektywę 1999/74/WE, rozporządzenie (WE) nr 1/2005, dyrektywę 2007/43/WE, dyrektywę 2008/119/WE, dyrektywę 2008/120/WE i rozporządzenie (WE) nr 1099/2009, a także odpowiednie przepisy wykonawcze.

⁽³⁶⁾ Wyniki tego badania mają być dostępne pod koniec 2021 r.

⁽³⁷⁾ Np. projekt pilotażowy „Kury” (SANTE-2020-G5 051) odnoszący się do kwestii kur niosek, młodych kur oraz kur niosek hodowlanych (planowany w 2022 r.); *Evaluation study of the CAP measures and instruments promoting animal welfare and reduction of antimicrobials use* [Badanie oceniające środki i instrumenty WPR na rzecz propagowania dobrostanu zwierząt i ograniczenia stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych] (AGRI-2020-0319; ukończenie planowane na październik 2021 r.).

- do 2024 r. Komisja zaproponuje ramy etykietowania zrównoważonej żywności, które powinny obejmować aspekty odżywcze, klimatyczne, środowiskowe i społeczne produktów spożywczych, w tym dobrostan zwierząt;
- mimo że kilka dwustronnych umów handlowych z państwami trzecimi zawiera już postanowienia dotyczące współpracy w zakresie dobrostanu zwierząt, UE proponuje włączenie rozdziału dotyczącego systemów produkcji zrównoważonej żywności do trwających negocjacji w sprawie umów o wolnym handlu z krajami partnerskimi i przyszłych umów handlowych. Obejmuje to również współpracę w zakresie dobrostanu zwierząt oraz
- UE propaguje również swoje normy dotyczące dobrostanu zwierząt, wnosząc wkład w opracowanie, przyjęcie i wdrożenie międzynarodowych norm w zakresie dobrostanu zwierząt ⁽³⁸⁾ Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE) oraz współpracując z Organizacją ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO).

3. OCENA WNIOSKÓW W RAMACH INICJATYWY

3.1. Odpowiedź na inicjatywę: działania

W ramach inicjatywy obywatelskiej wzywa się Komisję do zaproponowania przepisów zakazujących stosowania:

- klatek dla kur niosek, królików, młodych kur, hodowlanych kur brojlerów, kur niosek hodowlanych, przepiórek, kaczek i gęsi;
- legowisk dla loch karmiących;
- zagród dla loch, o ile nie są jeszcze zakazane; oraz
- indywidualnych zagród dla cieląt, o ile nie są jeszcze zakazane.

W odpowiedzi na tę inicjatywę oraz na zapotrzebowanie na przejście na bardziej etyczne i zrównoważone systemy rolnicze, Komisja zamierza zaproponować stopniowe wycofywanie i ostatecznie zakaz stosowania takich systemów klatkowych w przypadku wszystkich tych gatunków i kategorii na warunkach (w tym dotyczących długości okresu przejściowego), które zostaną określone na podstawie opinii EFSA i oceny skutków. Zostanie to uwzględnione jako jeden z kluczowych celów przeglądu przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt, który Komisja zobowiązała się zaproponować do ostatniego kwartału 2023 r.

W kontekście procesu przeglądu Komisja rozważy następujące aspekty:

A. Zwierzęta objęte obecnie przepisami dotyczącymi dobrostanu zwierząt konkretnych gatunków

Obowiązujące przepisy dotyczące dobrostanu zwierząt w odniesieniu do konkretnych gatunków kur niosek, loch i cieląt zostaną poddane przeglądowi w ramach strategii „od pola do stołu”, a wniosek Komisji ma zostać przedstawiony do ostatniego kwartału 2023 r. W przepisach tych przewidziano obecnie zakazy stosowania niektórych rodzajów klatek, ale nie wszystkich.

B. Zwierzęta nieobjęte obecnie przepisami dotyczącymi dobrostanu zwierząt konkretnych gatunków

Obecnie nie istnieją szczegółowe przepisy UE dotyczące dobrostanu zwierząt kilku gatunków/kategorii objętych EIO (królików, młodych kur, hodowlanych kur brojlerów, kur niosek hodowlanych, przepiórek, kaczek i gęsi).

W odpowiedzi na inicjatywę, w czerwcu 2020 r. i czerwcu 2021 r. Komisja zleciła EFSA uzupełnienie w 2022 r. i na początku 2023 r. dotychczasowych dowodów naukowych dotyczących wpływu chowu kur niosek, świń, cieląt, młodych kur, hodowlanych kur brojlerów, kur niosek hodowlanych, przepiórek, kaczek i gęsi w systemach klatkowych na dobrostan zwierząt – celem jest wprowadzenie przepisów do ostatniego kwartału 2023.

Warunki zakazu stosowania systemów klatkowych zostaną określone na podstawie oceny skutków; zostaną w nich uwzględnione:

- korzyści pod względem dobrostanu zwierząt;
- społeczne i ekonomiczne potrzeby sektora rolnego w UE, w tym małych gospodarstw;
- aspekt międzynarodowej wymiany handlowej; oraz
- aspekty środowiskowe.

3.2. Odpowiedź na inicjatywę: przewidywany harmonogram

Odpowiedź Komisji na inicjatywę przedstawioną w rozdziale 3.1 zostanie uwzględniona jako jeden z kluczowych celów przeglądu przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt, który Komisja zobowiązała się zaproponować do ostatniego kwartału 2023 r.

⁽³⁸⁾ Kodeks zdrowia zwierząt lądowych, sekcja 7: <https://www.oie.int/en/standard-setting/terrestrial-code/access-online/> Kodeks zdrowia zwierząt wodnych, sekcja 7 <https://www.oie.int/en/standard-setting/aquatic-code/access-online/>

W celu opracowania wniosku ustawodawczego Komisja przygotuje wspomnianą wyżej ocenę skutków. Ocena ta będzie również pomocna w podejmowaniu decyzji – między innymi – dotyczących środków towarzyszących. Będzie ona obejmowała konsultacje publiczne, które zostaną przeprowadzone do początku 2022 r. Zakończenie oceny skutków planowane jest na koniec 2022 r.

Chociaż inicjatywa obywatelska nie zawiera konkretnego wniosku dotyczącego harmonogramu, podczas spotkania z Komisją i wysłuchania w Parlamencie Europejskim organizatorzy wyrazili ambicję, aby zakaz stosowania klatek wszedł w życie w 2027 r.

Data wejścia w życie zakazu, a tym samym długość okresu stopniowego wycofywania, zostanie zbadana w kontekście oceny skutków wniosku ustawodawczego. W szczególności będzie to ocena wykonalności działań na rzecz wprowadzenia w życie proponowanych przepisów od 2027 r. z uwzględnieniem potrzeby wsparcia rolników w tym przejściu pod względem finansowym i pod innymi względami.

3.3. Działania przejściowe i towarzyszące w UE

Chociaż inicjatywa sama w sobie nie zawiera wniosków o zastosowanie środków przejściowych i towarzyszących, na spotkaniu z Komisją i podczas wysłuchania publicznego w Parlamencie Europejskim organizatorzy wskazali, że takie środki będą potrzebne, aby ułatwić przejście na chów bezklatkowy.

Komisja uważa, że zrównoważone przejście na systemy bezklatkowe wymaga odpowiedniego uwzględnienia istotnych kwestii społecznych, ekonomicznego wpływu na poszczególne zaangażowane strony oraz aspektów środowiskowych. Należy je zorganizować i wspierać w taki sposób, aby rolnicy mogli wykorzystać zapotrzebowanie społeczeństwa na poprawę dobrostanu zwierząt jako okazję do bezpośredniego wkładu w poprawę zdrowia i dobrostanu zwierząt, jakości żywności i celów środowiskowych, unikając jednak zagrożenia dla przetrwania swoich gospodarstw. Ważną rolę odegra cały łańcuch żywnościowy, a w szczególności branża przetwórstwa spożywczego i sektor detaliczny.

W związku z tym, oprócz proponowania przepisów, Komisja będzie nadal opracowywać środki wspierające, takie jak najlepsze praktyki, wytyczne, zalecenia i badania, w celu promowania chowu bezklatkowego i przejścia na taki chów. W ramach przygotowań do stopniowego wycofywania klatek będzie prowadzić działania komunikacyjne i informacyjne na temat tych środków. Ma to na celu stworzenie zachęt dla rolników do rozpoczęcia procesu przemian.

— Dzięki WPR UE zapewni rolnikom wsparcie finansowe w przechodzeniu na systemy bezklatkowe za pomocą środków dostępnych w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich i nowych ekoprogramów (w zakresie, w jakim państwa członkowskie korzystają z tych możliwości): Komisja zachęca państwa członkowskie do stosowania ekoprogramów (kiedy już przepisy ustanawiające nową WPR zostaną przyjęte) oraz do przedstawienia w ich krajowych planach strategicznych strategii interwencji na rzecz wycofywania klatek. Mogłoby to oznaczać przejście na rozwiązania innowacyjne, a także systemy produkcji ekstensywnej.

Podczas oceny krajowych planów strategicznych państw członkowskich Komisja będzie zwracała szczególną uwagę na wsparcie finansowe, jakie państwa członkowskie zamierzają przeznaczyć na poprawę dobrostanu zwierząt. Komisja zachęca również państwa członkowskie do zwiększenia intensywności pomocy ⁽³⁹⁾ w ramach wsparcia z EFRROW dla systemów bezklatkowych w porównaniu z inwestycjami w nieruchomości, w których mniejszą wagę przywiązuje się do dobrostanu zwierząt.

W swoich rocznych programach prac dotyczących polityki promowania produktów rolnych ⁽⁴⁰⁾ Komisja uwzględni również specjalny budżet na podnoszenie świadomości w zakresie zrównoważonego rozwoju w rolnictwie, w tym określonych aspektów dobrostanu zwierząt, takich jak systemy chowu bezklatkowego.

Uzupełnieniem finansowania WPR będą inne środki wspierające:

- Zgodnie z przyjętym planem działania na rzecz rolnictwa ekologicznego, który ma zagwarantować że do 2030 r. 25 % gruntów w UE będzie wykorzystywanych do produkcji ekologicznej, rolnicy będą mieli możliwość przejścia z systemów klatkowych bezpośrednio na rolnictwo ekologiczne. W produkcji ekologicznej stosowanie klatek jest niedozwolone ⁽⁴¹⁾.
- Komisja będzie wspierać rolników i inne podmioty w przechodzeniu na systemy bezklatkowe poprzez kampanie informacyjne i szkolenia prowadzone przez służby doradztwa rolniczego państw członkowskich ⁽⁴²⁾.
- Komisja będzie ściśle współpracować z branżą przetwórstwa spożywczego i sprzedawcami detalicznymi, aby zachęcić ich do wspierania rozwoju rynku produktów chowu bezklatkowego po satysfakcjonujących cenach „loco gospodarstwo”.

⁽³⁹⁾ „Intensywność pomocy” odnosi się do udziału wsparcia publicznego (unijnego lub krajowego) w całkowitej inwestycji. Dzięki zwiększeniu intensywności pomocy część, którą ma zapłacić rolnik, jest mniejsza.

⁽⁴⁰⁾ Na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1144/2014 polityka promocyjna obejmuje możliwości współfinansowania działań promocyjnych prowadzonych przez zrzeszenia unijne lub międzybranżowe.

⁽⁴¹⁾ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organic-action-plan_en

⁽⁴²⁾ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support/cross-compliance/fas_pl

- Zgodnie ze strategią „od pola do stołu” Komisja zbada możliwości wprowadzenia znakowania dotyczącego dobrostanu zwierząt, aby poprawić przekazywanie wartości w łańcuchu żywnościowym. Wymóg informowania konsumentów, czy produkty pochodzą od zwierząt trzymanyh w klatkach, czy z systemów bezklatkowych, mógłby zachęcić rolników do wcześniejszego przechodzenia na systemy bezklatkowe, a konsumentów – do dokonywania bardziej świadomyh wyborów. Analogicznie, Komisja zbada możliwość rozszerzenia zakresu stosowania norm handlowych w rolnictwie w kontekście przeglądu przepisów (zgodnie z zapowiedzią zawartą w strategii „od pola do stołu”).
- Biorąc pod uwagę rolę, jaką zamówienia publiczne mogą odegrać w przekształceniu modelu produkcji i konsumpcji żywności w UE poprzez wspieranie bardziej zrównoważonego pozyskiwania żywności, Komisja zobowiązała się w strategii „od pola do stołu” do określenia najlepszego sposobu ustanowienia minimalnych obowiązkowych kryteriów dotyczących zrównoważonych zamówień na żywność. W tym kontekście Komisja zbada, w jaki sposób mogłaby wspierać przejście na systemy bezklatkowe. Niektóre aspekty dobrostanu zwierząt uwzględniono już w obecnych kryteriach zielonych zamówień publicznych ⁽⁴³⁾.
- W stosownych przypadkach „Horyzont Europa” pomoże dostarczyć decydom i podmiotom dodatkowe dowody naukowe. W szczególności w programie prac na lata 2023–2024 zaproponowane zostanie utworzenie europejskiego partnerstwa na rzecz zdrowia i dobrostanu zwierząt.

Dalsze działania obejmują środki, których celem jest zapewnienie lepszego i bardziej rygorystycznego wdrażania obowiązujących przepisów, np. poprzez szkolenie inspektorów (w ramach programu Komisji „Lepsze szkolenia na rzecz bezpieczniejszej żywności” ⁽⁴⁴⁾) i przy wsparciu ośrodków referencyjnych UE ds. dobrostanu zwierząt) oraz poprzez przeprowadzane przez Komisję kontrole systemów dobrostanu zwierząt i działania następcze z udziałem organów administracji krajowej.

Ponadto państwa członkowskie mogą objąć przejście na chów bezklatkowy krajowymi środkami pomocy państwa ⁽⁴⁵⁾. Dopóki nie obowiązują jeszcze normy UE, zasady pomocy państwa w rolnictwie pozwalają państwom członkowskim przyznawać rolnikom pomoc finansową. W przypadku nowo wprowadzonych norm UE rolnicy mogą przez określony czas otrzymywać pomoc na związane z nimi inwestycje.

3.4. Aspekty handlowe

Komisja stara się propagować upowszechnianie zrównoważonych norm – w tym w zakresie dobrostanu zwierząt – na całym świecie oraz działać na rzecz spójności polityki w odniesieniu do produktów krajowych i przywożonych. W ocenie skutków zostaną również przeanalizowane różne metody osiągnięcia tego celu, jeśli chodzi o zwierzęta i produkty pochodzenia zwierzęcego z państw trzecich.

W *Przeglądzie polityki handlowej* ⁽⁴⁶⁾ Komisja podkreśla, że przywóz musi spełniać właściwe przepisy i standardy UE oraz że w pewnych okolicznościach określonych w zasadach Światowej Organizacji Handlu (WTO) UE powinna wymagać zgodności przywożonych produktów z niektórymi wymogami produkcji. Podstawą legalności stosowania wymogów produkcji do przywozu jest konieczność ochrony środowiska na całym świecie lub reagowania na obawy natury etycznej. Przyjęcie takiego podejścia musi odbywać się przy pełnym poszanowaniu zasad WTO. Wymogi w zakresie dobrostanu zwierząt można również wprowadzić w odniesieniu do produktów przywożonych w ramach dwustronnych umów handlowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami UE jedynie kilka gatunków zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego podlega szczególnym wymogom w zakresie dobrostanu zwierząt przy przywozie. W przypadku braku wystarczającej pewności, że normy handlowe w odniesieniu do jaj obowiązujące w państwie wywozu są równoważne normom UE, na opakowaniach przywożonych jaj należy umieszczać informację, że metoda chowu jest „normą niewspólnotową” ⁽⁴⁷⁾. Świadcstwo zdrowia towarzyszące przywożonemu mięsu musi poświadczać, że wymogi dotyczące uboju w państwie wywozu są co najmniej równoważne wymogom ustanowionym w przepisach UE dotyczących dobrostanu zwierząt, np. w odniesieniu do procedur ogłuszania ⁽⁴⁸⁾.

Komisja aktywnie propaguje unijne normy dotyczące dobrostanu zwierząt w ramach współpracy dwustronnej i pracy z organizacjami międzynarodowymi takimi jak OIE i FAO w celu poprawy dobrostanu zwierząt na całym świecie. Odniosła pod tym względem pewne sukcesy, ale są one ograniczone i w dużym stopniu zależą od zainteresowania partnerów handlowych podniesieniem ich standardów. Komisja zamierza utrzymać i zwiększyć swoje starania na szczeblu międzynarodowym.

⁽⁴³⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eu-gpp-criteria-food-procurement-catering-services-and-vending-machines>

⁽⁴⁴⁾ https://ec.europa.eu/food/safety/btsf_en

⁽⁴⁵⁾ Pomoc państwa jest udzielana i w 100 % finansowana przez państwa członkowskie: https://ec.europa.eu/competition/sectors/agriculture/overview_en.html

⁽⁴⁶⁾ *Przegląd polityki handlowej – otwarta, zrównoważona i asertywna polityka handlowa*, komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów (przyjęty w dniu 18 lutego 2021 r.): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0066&from=PL>

⁽⁴⁷⁾ Art. 30 rozporządzenia Komisji (WE) nr 589/2008 z dnia 23 czerwca 2008 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz.U. L 163 z 24.6.2008, s. 6).

⁽⁴⁸⁾ Art. 12 rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz.U. L 303 z 18.11.2009, s. 1).

Ponieważ UE jest znaczącym importerem żywności, Komisja zbada ten problem w ocenie skutków opracowywanej do celów rewizji przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt – w ramach tego badania przeanalizuje opisane poniżej niewykluczające się wzajemnie warianty i ich możliwe kombinacje. Wszelkie środki wprowadzane w przyszłości przez UE muszą być zgodne z zasadami WTO.

Wariant 1 **Zacieśnienie współpracy z partnerami handlowymi**

Komisja utworzy specjalne „ścieżki wiedzy” w celu rozpowszechniania aktualnych informacji naukowych na temat alternatyw dla systemów chowu klatkowego. Będzie dążyć do zacieśnienia współpracy z partnerami handlowymi, w szczególności z tymi, z którymi UE zawarła umowę o wolnym handlu lub z którymi prowadzi lub planuje prowadzić negocjacje handlowe. Będzie to zgodne z duchem „sojuszy/partnerstw ekologicznych”, o których mowa w strategii „od pola do stołu” i powinno przyczynić się do globalnego upowszechnienia norm UE w zakresie dobrostanu zwierząt. Współpraca dwustronna będzie połączona z podobnym podejściem w przypadku organizacji międzynarodowych i organów regionalnych.

Wariant 2 **Objęcie przywozu niektórymi przepisami UE**

Komisja oceni możliwość przełożenia przepisów UE dotyczących klatek na szczególne wymogi, które, po odpowiednim okresie przejściowym, będą miały zastosowanie do przywozu – dopilnuje jednak, aby obawy obywateli zostały uwzględnione. W okresie przejściowym UE mogłaby zapewnić krajom partnerskim, z których przywozi przedmiotowe zwierzęta/produkty, wsparcie lub zachęty np. w formie:

- pomocy technicznej i możliwości współpracy oferowanych na mocy obowiązujących i przyszłych umów handlowych oraz
- programów sąsiedzkich i przedakcesyjnych, których celem jest modernizacja systemów rolniczych w celu spełnienia wymogów UE oraz wspieranie przejścia na systemy bezklatkowe.

Działaniom tym towarzyszyłyby szkolenia inspektorów w państwach trzecich (w ramach programu „Lepsze szkolenia na rzecz bezpieczniejszej żywności”) oraz organizacja działań informacyjnych.

Wariant 3 **System znakowania dotyczącego dobrostanu zwierząt, który ma zastosowanie również do przywozu**

Komisja oceni wykonalność wprowadzenia wymogów dotyczących znakowania w celu informowania konsumentów w UE, czy produkty uzyskano ze zwierząt hodowanych w klatkach. Wymogi te miałyby zastosowanie do wszystkich produktów wprowadzanych na rynek UE, w tym do przywozu, przy zachowaniu pełnej zgodności z międzynarodowymi zobowiązaniami UE.

W przypadku wariantów 2 i 3 kraje przystępujące mogłyby składać wnioski dotyczące projektów w zakresie rolnictwa i dobrostanu zwierząt, w tym projektów dotyczących stopniowego wycofywania klatek, np. przy wykorzystaniu Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) ⁽⁴⁹⁾. Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR) – „Globalny wymiar Europy” ⁽⁵⁰⁾ jest instrumentem finansowym dostępnym dla innych państw niebędących członkami UE, w tym państw sąsiadujących z UE.

4. WNIOSKI I PERSPEKTYWY

W odpowiedzi na europejską inicjatywę obywatelską „End the Cage Age” Komisja stwierdza, co następuje:

Inicjatywa „End the Cage Age” odzwierciedla obawy społeczne, poparte dowodami naukowymi, dotyczące konieczności zakazu stosowania klatek w przypadku określonych gatunków zwierząt hodowlanych. Inicjatywa ta jest spójna z rozważaniami Komisji dotyczącymi działań w tej dziedzinie. Komisja uwzględni cele inicjatywy przy wdrażaniu Europejskiego Zielonego Ładu i strategii „od pola do stołu”.

Ściślej rzecz biorąc, do końca 2023 r. Komisja zamierza przedstawić wniosek ustawodawczy, w którym zaproponuje stopniowe wycofywanie i ostatecznie zakaz stosowania klatek w odniesieniu do wszystkich gatunków i kategorii zwierząt, o których mowa w inicjatywie (kury nioski, lochy, cielęta, króliki, młode kury, brojlery hodowlane, kury nioski hodowlane, przepiórki, kaczki i gęsi), w ramach planowanego przeglądu przepisów UE dotyczących dobrostanu zwierząt, na warunkach (w tym dotyczących długości okresu przejściowego), które zostaną określone na podstawie opinii EFSA, na podstawie wyników oceny skutków, oraz po konsultacjach publicznych.

W tym celu Komisja przeanalizuje dostępną wiedzę naukową, ocenę skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych, zmieniające się potrzeby i popyt ze strony konsumentów. Elementy te zostaną uwzględnione przy określaniu długości rozsądnego okresu przejściowego oraz środków towarzyszących i wspierających, których celem jest ułatwienie tego przejścia. Komisja w szczególności oceni wykonalność działań na rzecz wprowadzenia w życie proponowanych przepisów od 2027 r.

⁽⁴⁹⁾ Przegląd – Instrument Pomocy Przedakcesyjnej

⁽⁵⁰⁾ factsheet-mff-multiannual-financial-framework-v09_en.pdf

Ponieważ UE jest znaczącym importerem produktów spożywczych, ponosi społeczną odpowiedzialność również za produkty, które przywozi. UE będzie zatem utrzymywać i zwiększać swoje dwustronne i wielostronne starania na rzecz podniesienia poziomów dobrostanu zwierząt w państwach trzecich. W ocenie skutków Komisja rozważy warianty służące rozwiązaniu tego problemu, takie jak wprowadzenie zasad lub norm dotyczących produktów przywożonych, które są równoważne z zasadami lub normami obowiązującymi w UE, lub wymogu dotyczącego znakowania zgodnie z zasadami WTO. W ten sposób uwzględnione zostaną postulaty obywateli oraz konieczność wypracowania zharmonizowanego rozwiązania na poziomie UE, chroniącego jednolity rynek.

Komisja przyjmie i będzie realizować lub wdroży konkretne środki wspierające w kluczowych powiązanych obszarach polityki, takich jak WPR, wymiana handlowa oraz badania naukowe i innowacje, w celu ułatwienia zrównoważonego i ekonomicznie uzasadnionego przejścia.

ZAŁĄCZNIK

ASPEKTY PROCEDURALNE INICJATYWY OBYWATELSKIEJ „KONIEC ERY KLATKOWEJ”

Zgodnie z art. 4 ust. 2 i art. 10 rozporządzenia (UE) nr 211/2011 w sprawie inicjatywy obywatelskiej Komisja zarejestrowała niniejszą inicjatywę w dniu 11 września 2018 r. i opublikowała stosowne informacje w swoim rejestrze *online* pod adresem: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004_pl

Członkowie komitetu obywatelskiego zarejestrowanego przez Komisję są rezydentami następujących państw członkowskich: Czech, Niemiec, Grecji, Francji, Włoch, Niderlandów i Polski.

Inicjatywa została zarejestrowana w języku angielskim. Jej tytuł, przedmiot i cele opublikowano we wszystkich językach urzędowych UE.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie inicjatywy obywatelskiej formularze, na których obywatele wyrażali swoje poparcie dla inicjatywy, zawierały jej tytuł, przedmiot i cele oraz link do rejestru *online*, aby obywatele mieli dostęp do bardziej szczegółowych informacji.

Trwający 12 miesięcy okres zbierania deklaracji rozpoczął się w dniu rejestracji i zakończył się w dniu 11 września 2019 r. Po zweryfikowaniu przez odpowiednie organy krajowe zebranych deklaracji poparcia organizatorzy złożyli inicjatywę do Komisji w dniu 2 października 2020 r. wraz z certyfikatami wydanymi przez właściwe organy państw członkowskich zgodnie z art. 9 rozporządzenia.

Organizatorzy zebrali ważne deklaracje poparcia przekraczające progi w rekordowej liczbie 18 państw członkowskich. W poniższej tabeli podano liczby wskazane w certyfikatach:

Państwo członkowskie	Liczba sygnatariuszy	Próg umożliwiający zakwalifikowanie się dla minimalnej liczby siedmiu państw członkowskich
Austria	20 403	13 500
Belgia	62 397	15 750
Bułgaria	17 986	12 750
Chorwacja	12 498	8 250
Cypr	1 610	4 500
Czechy	49 219	15 750
Dania	47 336	9 750
Estonia	3 560	4 500
Finlandia	32 716	9 750
Francja	89 600	55 500
Niemcy	474 753	72 000
Grecja	9 003	15 750
Węgry	2 550	15 750
Irlandia	14 646	8 250
Włochy	90 085	54 750
Łotwa	3 631	6 000
Litwa	8 449	8 250
Luksemburg	5 510	4 500
Malta	1 694	4 500

Niderlandy	153 958	19 500
Polska	54 039	38 250
Portugalia	13 948	15 750
Rumunia	8 308	24 000
Słowacja	29 413	9 750
Słowenia	3 553	6 000
Hiszpania	85 756	40 500
Szwecja	46 378	15 000
Zjednoczone Królestwo ⁽¹⁾	54 114	54 750
Łącznie	1 397 113	

(¹) Okres zbierania deklaracji zakończył się w dniu 11 września 2019 r. Deklaracje poparcia złożone w formularzu Zjednoczonego Królestwa mogły zostać uwzględnione, ponieważ zostały zweryfikowane i poświadczone przed data wyjścia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej.

Ponieważ inicjatywa została zarejestrowana przed dniem 1 stycznia 2020 r., zbieranie i weryfikacje deklaracji poparcia oraz przedłożenie Komisji ważnej inicjatywy były regulowane rozporządzeniem (UE) nr 211/2011. Dalsze badanie inicjatywy przez Komisję oraz jej odpowiedź, przedstawione w niniejszym komunikacie, są regulowane rozporządzeniem (UE) 2019/788 w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej, które ma zastosowanie od dnia 1 stycznia 2020 r. (po zastąpieniu i uchyleniu rozporządzenia (UE) nr 211/2011).

Komisja spotkała się z organizatorami w dniu 30 października 2020 r. Reprezentowali ją wiceprzewodnicząca Věra Jourová, komisarz Stella Kyriakides oraz urzędnicy wyższego szczebla zainteresowanych służb.

W dniu 15 kwietnia 2021 r. organizatorzy otrzymali możliwość przedstawienia inicjatywy podczas wysłuchania publicznego w Parlamencie Europejskim zgodnie z art. 14 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2019/788 ⁽¹⁾. Komisję reprezentowali wiceprzewodnicząca Věra Jourová oraz komisarze Stella Kyriakides i Janusz Wojciechowski.

(¹) Za zgodą organizatorów wysłuchanie publiczne przełożono z powodu pandemii COVID-19 i odbyło się ono zdalnie zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1042 z dnia 15 lipca 2020 r. ustanawiającym środki tymczasowe dotyczące terminów mających zastosowanie do etapów zbierania, weryfikacji i badania przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2019/788 w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej w związku z wystąpieniem epidemii COVID-19 (Dz.U. L 231 z 17.7.2020, s. 7).